

Estonia Teatri juubelinädala suurooper

Tänase esietendusega lisab Estonia Teater oma ooperinimistusse veel ühe suurteose, mida Eestis seni pole mängitud. Lavastaja Arne Mikk, dirigendid Paul Mägi ja Jüri Alperden ning kunstnik Eldor Renter on ühistööna saanud lavaküpseks Verdi "Nabucco".

Ooper räägib ajaloolise Babüloonia kuninga Nebukadnetsari sõjakäigust Juudamaale ja juutide Paabeli vangipõlvest. Vaatajate ette tuuakse tükike juudi rahva kannatuserohkest ajaloost.

Kuningas Nebukadnetsar II (itaalia keeles Nabucodonosor, selle lühendvorm Nabucco on saanudki ooperi nimeks) valitses aastail 605–562 e.m.a. ja tegi Juudamaale mitu sõjakäiku, kust viidi kaasa kokku umbes 10 000 sõjavangi. Paabeli vangipõlvest vabanesid juudid 539. aastal e.m.a., kui Babüloonia impeerium purustati pärslaste poolt.

Piibli järgi oli Paabeli vangipõlv juudalaste nuhtlemine selle eest, et nad ei pidanud kinni Jumala seadustest. Piiblis on kirjas Babüloonia (Paabeli) sõjaretked Nebukadnetsari valitsemise ajal teises Kuningate raamatutes (23–25), Ajaraamatus, prohvetite Jesaja, Jeremija, Hesekieli ja Sakarja raamatutes, ka Nutulauludes.

Piibli tegelastest on Verdi ooperis kuningas Nebukadnetsar (Nabucco) ja prohvet Sakarja (Zaccaria). Teiste tegelaste nimed on võetud küll piiblist, aga nad ei ole samas seoses kui piiblis: Juudamaa kuninga Sidkija (Sedekia) vennapoeg Ismaele ja tema armastatu, Nebukadnetsari tütar Fenena; Nebukadnetsari arvatakse esiktütar, orjatar Abigail (Abigaille), kellest ooperis saab

vahepeal Babüloonia kuninganna, Babüloonia väepealik Abdallo jt. Ooperi tegelaste isiklikud draamad ei pärine piiblist, vaid piibli ainetel kirjutatud näidendist "Nabuchodonosor" (autorid Auguste Anicet-Bourgeois ja Francis Cornu), mille järgi libretist Temistocle Solera tegi Verdi jaoks ooperi teksti.

"Nabucco" on noore Verdi kolmas ooper. Rambivalgust olid enne "Nabuccot" näinud vaid menukas esikooper "Oberto", tema teist teost, koomilist ooperit "Kuningas üheks päevaks" tabas aga täielik fiasko. Verdi isiklikus elus olid olnud traagilised sündmused – surid ta abikaasa ja lapsed – ning Verdi oli töotanud, et ta ühtki nooti enam paberile ei pane. Ent ometi, kui ta pilk langes juhuslikult tekstiraamatus olnud ridadele "Va, pensiero, sull' ali dorate..." (Lenda, mõte, kuldseil tiivul...), mõtles ta ümber. Nende sõnadega algab kõige kuulsam muusikanumber sellest ooperist – Vangide koor, mis sai Itaalias vabadusvõitluse hümniks. Verdi tõusis rahvuskangelaseks ja tema nime skandeeriti teatris ja tänavail VIE!R!D!! – Vittorio Emanuele, Re D' Italia (Vittorio Emanuele, Itaalia kuningas).

Kui kujutada ette itaallaste vabadusvõitlust Austria–Ungari ülemvõimu vastu ja Verdi ooperi seost sellega, siis saab ka mõistatavaks, miks 50 aastat meil siin

VAMBOLA SALUPUU foto
Verdi "Nabucco" avavaatus. Sõjavankril seisab Babüloonia kuningas Nabucco (Johannes von Duisburg Saksamaalt), ees põlvitab tema tütar Fenena (Pille Lill). Juudamaa preester Zaccaria (Mati Palm) ähvardab Fenena tappa, kui Nabucco purustab juudalaste pühakoja.

"Nabucco" lavastamine kõne alla ei saanud tulla.

Ooperi vokaalpartiid on väga nõudlikud, eriti nimiosalise, preester Zaccaria ja Abigaille osad. Nabucco rolli on Estonia Teater kutsunud meie tähtbaritoni Jassi Zahharovi ja 29-aastase mulati Saksamaalt Johannes von Duisburgi (hiilgepartiid Beethoveni 9. sümfoonia ja "Fidelios", Wagneri "Lendavas hollandlases", Gershwini "Porgy ja Bessis" jt.). Abigaille osas on Helvi Raamat ja kuulus leedulanna Sigutė Stonytė (laulnud väga paljudel suurtel lavadel nii Euroopas kui Ameerikas). Heebreelaste ülempreestrit Zaccariat mängib dublandita Mati Palm (laulnud seda partiid mitmel korral Leedus, varem NL-s ja ka mujal). Fenena osas on Riina Airenne ja Pille Lill, tema armastatu Ismaele osas Ivo Kuusk ja leedulane Jonas Valuckas. Zaccaria õde Annat kehastavad Nadia Kurem ja Pirjo Levandi, Baali suurpreester on Ain Anger ja Teo Maiste, Babüloonia kuninga vana väepealik Abdallo on Alar Haak ja Mart Madiste. Ooperis teeb kaasa ka Eesti Rahvusmeeskoor.

Estonia teater on planeerinud nüüd, juubelitsüklis mängida seda ooperit vaid neljal õhtul. Järgmine esituskord tuleb alles peale uut aastat, ent siis on tulemas välja ka mitu uut osatäitjat (näiteks nimiosas Aare Saal).

Ooper esitatakse itaalia keeles, aga vaatajatele on etendusel abiks valguskirjas tõlge.